



Universiteit Utrecht

De Invloed van Interpersoonlijke vaardigheden, Sociale Manipulatie op *Resource Control* van
Brugklassers in het Reguliere Onderwijs

Masterthesis Orthopedagogiek

(200500130)

Studiejaar 2014- 2015

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Orthopedagogiek

Alexandra Pietrosanti 4087208

Thesisbegeleider Dr. Marjolijn M. Vermande

Tweede beoordelaar Kirsten Buist

Datum 12-6-2015

Aantal woorden 3640

Voorwoord

Deze masterthesis is geschreven in het kader van de Master Orthopedagogiek aan de Universiteit Utrecht. Ik heb met veel energie en enthousiasme aan deze thesis gewerkt. Vooral de literatuurstudie vond ik erg interessant, aangezien het begrip sociale dominantie in elke groepssamenstelling een rol speelt. Daarnaast heb ik data verzameld op een school middels het afnemen van een vragenlijst en een interview. Een thesis is niet mogelijk om zonder hulp van anderen uit te voeren. Graag bedank ik mijn thesisbegeleider M. Vermande voor haar gerichte feedback en uitstekende begeleiding tijdens mijn thesis. Daarnaast bedank ik alle scholen die meegedaan hebben met de pilot-study in 2014 binnen het zwaartekrachtprogramma Dynamics of Youth. Zonder deze informatie had deze thesis niet tot stand kunnen komen.

Utrecht, juni 2015

Alexandra Pietrosanti

Abstract

Doelstelling:

Het doel van dit onderzoek was om bestaande kennis te verifiëren of hiaten aan te vullen over het verband tussen interpersoonlijke vaardigheden, sociale manipulatie en *resource control*.

Tot op heden was er nog niet bekend welke vaardigheden van belang waren en welke rol zij speelden bij het verkrijgen van een dominante positie. **Methode:** de respondenten groep bestond uit 161 brugklassers, waarvan 86 (53.4%) jongens en 75 meisjes (46.6%). Voor het onderzoek werd gebruik gemaakt van vragenlijsten die aan de hand van peer ratings, peer nominaties en zelfrapportages zijn afgenomen. **Resultaten:** in dit onderzoek werd er een hiërarchische meervoudige regressieanalyse gebruikt om de hypothesen te toetsen. Ten eerste bleek dat de verschillende predictoren *resource control* voorspelden. Ondanks dat Interpersoonlijke vaardigheden niet correleert met *resource control* was het verband daarentegen wel significant. Sociale manipulatie correleert tevens met *resource control*. Ten tweede werd er een niet significant interactie-effect gevonden tussen interpersoonlijke vaardigheden en coërcieve strategieën of prosociale strategieën. Tot slot werd een significant interactie-effect gevonden tussen sociale manipulatie en coërcieve strategieën. Er werd geen verband gevonden met prosociale strategieën. **Conclusie:** aan de hand van de gevonden resultaten leverde dit onderzoek bewijs dat coërcief strategiegebruik werd versterkt door sociale manipulatie in het verkrijgen van *resource control*. Nader onderzoek kan zich richten op het uitsplitsen van interpersoonlijke vaardigheden in relationele en affectieve vaardigheden, of het verschil in sekse mee te nemen.

Sleutelwoorden: *resource control*, coërcieve strategie, prosocial strategie, psychosociale vaardigheden, sociale manipulatie.

Inleiding

Antisociaal en pro sociaal gedrag worden traditioneel gezien als twee uitersten van één dimensie. Recent heeft men echter oog gekregen voor het feit dat antisociaal en pro sociaal gedrag gezamenlijk kunnen voorkomen (Hawley, 2003). Hawley veronderstelt dat deze verschillende gedragingen dezelfde functie kunnen vervullen, namelijk het verwerven van sociale dominantie. Sociale dominantie wordt tegenwoordig vaak gedefinieerd als *resource control* (Aleva et al., 2012; Olthof et al., 2011). *Resource control* omschrijft de opbrengst van het gedrag dat kan leiden door het verwerven van bronnen (*resources*) zoals vriendschap, speelgoed en voedsel (Aleva et al., 2012; Hawley, Little & Card, 2007). Om toegang tot deze bronnen te krijgen onderscheidt Hawley twee verschillende soorten strategieën: coërcieve en pro-sociale strategieën (Hawley, 2002). In de coërcieve strategieën staat vijandigheid en agressie centraal, zoals het afpakken van spullen, bedreigen en bedriegen (Hawley, 2007). Kinderen die alleen deze strategieën toepassen worden beschouwd als sociaal onaantrekkelijk en antisociaal. Bij pro-sociale strategieën wordt er gebruik gemaakt van coöperatie zoals het beloven van vriendschap of het ruilen van spullen (Hawley, 2007). Voorbeeld: "Als jij dit voor mij doet, dan mag jij straks met mijn bal spelen" (Aleva et al., 2012). Kinderen die pro-sociale interacties hanteren worden positief beoordeeld door hun leeftijdsgenoten op de onderdelen van sociale vaardigheden (Coie & Dodge, 1988; Lafontana & Cillessen, 2002; Walker, 2004; Wentzel, 2003; Xie Li, Boucher, Hutchins & Cairns, 2006).

De definitie van sociale vaardigheden loopt erg uiteen (Wigelsworth, Humphrey, Kalambouka & Lendrum, 2010). Dit komt mede doordat de terminologie oorspronkelijk gericht was op sociale aspecten zoals sociale interacties en gedragingen. Recent is vastgesteld dat sociale gedragingen niet tot stand komen als er geen sprake is van zelfbewustzijn. Daarom werd de term psychosociale vaardigheden geïntroduceerd, aangezien sociaal gedrag immers niet impliceert dat de persoon zichzelf wegcijfert, maar dat de persoon zich ook laat gelden (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Psychosociale vaardigheden zijn vaardigheden om sociaal en adequaat te kunnen functioneren (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Bekende voorbeelden van vragenlijsten om deze psychosociale vaardigheden te meten zijn de VPV (Vragenlijst Psychosociale Vaardigheden; Van der Ploeg & Scholte, 2013) en de SEARS (Social-Emotional Assets and Resiliency Scale; Merrel, Cohn & Tom, 2011). De VPV en de SEARS weerspiegelen vier sociaal-emotionele sterke punten namelijk: affectieve relaties/empathie, zelfsturing/zelfregulering, relationele vaardigheden/sociale competentie en zelfbewustzijn/verantwoordelijkheid. Deze aspecten kunnen worden samengevoegd tot twee

hoofddomeinen: intrapersoonlijke vaardigheden en interpersoonlijke vaardigheden. Intrapersoonlijke vaardigheden omvat het vermogen om de eigen mogelijkheden te ontwikkelen in relatie tot die van anderen. Bij interpersoonlijke vaardigheden gaat het om het vermogen om relaties te onderhouden en sociale situaties goed in te schatten (Van der Ploeg & Scholte, 2013). In dit onderzoek wordt de rol van interpersoonlijke vaardigheden en sociale dominantie onderzocht.¹

Er is weinig literatuur over psychosociale vaardigheden en sociale dominantie en de literatuur die er over gaat richt zich op de intrapersoonlijke vaardigheden (Aikins & Litwack, 2011). In dit onderzoek staat daarom psychosociale vaardigheden en sociale dominantie centraal. Onder de interpersoonlijke vaardigheden horen zowel relationele als affectieve vaardigheden. Relationele vaardigheden is het vermogen om relaties met anderen aan te gaan en op te bouwen (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Onder affectieve vaardigheden wordt het vermogen om gevoelens van anderen aan te voelen en te begrijpen verstaan. Hoe deze vaardigheden dominantie kunnen bevorderen is echter nog weinig onderzocht (Aikins & Litwack, 2011). Mogelijk passen kinderen deze vaardigheden toe vanuit hun intrinsieke motivatie om niet alleen dominantie te verkrijgen, maar ook om persoonlijke relaties te verbeteren en het bereiken van plezier en zelfontplooiing (Twenge et al., 2007). Dit legt de basis voor het bereiken van interpersoonlijke doelen en het onderhouden van relaties (Newcomb, Bukowski & Patee, 1993).

In de bestaande literatuur worden psychosociale vaardigheden opgevat als pro-sociale vaardigheden (Aikins & Litwack, 2011). Dit blijkt ook uit instrumenten als de VPV en de SEARS. Uit recent onderzoek blijkt echter dat een dominante positie niet uitsluitend geassocieerd wordt met pro-sociale strategieën (Cillessen & Mayeux, 2004; Cillessen & Rose, 2005). Hawley en collega's (Hawley, 2002; Hawley, Little & Card, 2007; Hawley, Little & Pasupathi, 2002) hebben namelijk gesuggereerd dat een combinatie van pro-sociale en coërcieve strategieën het meest bijdraagt aan het bereiken van *resources*. Hawley voorspelde dat de bistrategen, de kinderen die zowel coërcieve als pro-sociale strategieën flexibel toepassen, het succesvolst zouden zijn in het bereiken van een dominante positie (*resource control*) in de groep. Onderzoek van Hawley (2003) ondersteunt deze voorspelling. Het onderzoek maakt bovendien aannemelijk dat de bistrategen, ondanks hun agressie sociaal aantrekkelijk zijn en een centrale positie in de groep hadden (Hawley, Little & Card, 2007). Beide resultaten impliceren volgens Hawley dat bistrategen over sociale vaardigheden

¹ Deze masterthesis onderzoekt alleen Interpersoonlijke vaardigheden. Voor informatie over Intrapersoonlijke vaardigheden verwijs ik u naar de thesis van N. Wolters (2015).

beschikken. Deze opvatting wordt door Vaughn en collega's (1999; Vaughn & Santos, 2007) gedeeld. Ook zij zien sociale dominantie als een indicator van sociale vaardigheden. Om welke vaardigheden het gaat en hoe deze sociale dominantie bevorderen is echter niet duidelijk. Het flexibel toepassen van coërcieve en prosociale strategieën impliceert dat de bistrategen, die Hawley (2003) 'machiavellisten' noemt, waarschijnlijk goed zijn in sociaal manipulatieve vaardigheden. Om deze veronderstelling te toetsen zijn er in dit onderzoek items van sociale manipulatie uit de schaal van Riggio (1986) gebruikt. Door het toepassen van zowel pro-sociale en coërcieve strategieën bereiken bistrategen hun *resources* in een wijze die prosociaal genoeg zijn om de negatieve gevolgen van hun agressief gedrag te verzachten (Aikins & Litwack, 2011). Het toepassen van succesvolle agressie vereist sociale intelligentie (Bjorkqvist et al., 2000; Kaukiainen et al., 2002; Kaukiainen et al., 1999). Bovendien toont de studie van Andreou (2006) aan dat er een positief verband bestaat tussen sociale intelligentie en een hoge sociale positie. Hierdoor is het van belang om een bredere opvatting van psychosociale vaardigheden te krijgen, waarbij men oog heeft voor het strategisch coördineren van prosociaal en antisociaal gedrag om status te verkrijgen (Aikins & Litwack, 2011).

Huidig onderzoek

Op basis van bovenstaande literatuur werd geconcludeerd dat zowel coërcief als prosociaal strategiegebruik verband houden met *resource control* en dat kinderen die hoog scoorden op *resource control* vermoedelijk goede psychosociale vaardigheden hadden. Tot op heden was er nog niet bekend welke vaardigheden van belang zijn en welke rol zij speelden bij het verkrijgen van een dominante positie. Dit onderzoek leverde een bijdrage om bestaande kennis te verifiëren of hiaten aan te vullen. In dit onderzoek werd getracht antwoord te geven op de vraag: *modereren interpersoonlijke vaardigheden en sociale manipulatie het verband tussen coërcief en prosociaal strategiegebruik en resource control?*" De volgende hypothesen waren opgesteld:

Hypothese 1: "*Coërcief strategiegebruik, prosociaal strategiegebruik, sociale manipulatie en interpersoonlijke vaardigheden zijn predictoren van resource control*".

Hypothese 2: "*Het verband tussen het gebruik van prosociale en coërcieve strategieën en resource control wordt versterkt door interpersoonlijke vaardigheden*".

Hypothese 3: "*Het verband tussen het gebruik van prosociale en coërcieve strategieën en resource control wordt versterkt door sociale manipulatie*".

Methode

Participanten

Voor dit onderzoek was de cross-sectionele data gebruikt van een pilotstudy in 2014 binnen het zwaartekrachtprogramma 'Dynamics of Youth' van de Universiteit Utrecht. De data was verzameld bij 161 brugklassers uit Nederland². Van de deelnemende leerlingen was 53,4% ($n=86$) man en 46,6% ($n=75$) vrouw. De steekproef bestond uit verschillende opleidingsniveaus: twee VMBO-klassen, één HAVO klas, één HAVO-VWO klas en drie Gymnasium klassen. In tabel 1 staan de beschrijvende statistieken beschreven.

De participanten zijn middels een selecte steekproef verworven, door studenten die vorig jaar onder begeleiding van M. Vermande hun bachelorthesis schreven. Scholen waren benaderd voor onderzoek naar dominantieverwerving in brugklassen. Voorafgaand aan het onderzoek waren er informatiebrieven naar de ouders van de brugklassers gestuurd. In deze brief werden de onderzoeksdoelen en procedures beschreven. Ouders konden deelname aan het onderzoek weigeren en vulden dan het nee-formulier in. Indien ouders toestemming verleenden voor deelname, hoefden zij niets te doen. Tevens konden de leerlingen deelname aan het onderzoek weigeren. Van de 172 benaderde kinderen deden er 6% ($n=11$) niet mee aan het onderzoek. Zij wilden niet of konden niet deelnemen vanwege afwezigheid tijdens het onderzoek zoals ziekte. Andere reden voor uitval was dat het computerprogramma waarmee de data werd verzameld haperden.

Procedure

De data werden verzameld middels het afnemen van een online vragenlijst in LimeSurvey en betroffen peer ratings, peer nominaties en zelfrapportages. Voor de peerrapportages werden de namen van klasgenoten voor elk item in willekeurige volgorde geplaatst, waarbij de brugklasser zichzelf niet kon raten. De vragenlijst was tijdens schooltijd op de middelbare scholen van de participanten afgenomen door onderzoeksassistenten die te werk gingen volgens een onderzoeksprotocol. Voordat de vragenlijst werd afgenomen was uitgelegd wat de online vragenlijst inhoud en verdere uitleg gegeven omtrent de afname. De testafname duurde ongeveer anderhalf lesuur.

Instrumenten

Resource control. *Resource control* werd met behulp van 9 items via peerratings gemeten (Hawley, 2003; Hawley, Little & Card, 2008). Olthof et al. (2011) gebruikten peernominaties in zijn studie. Er werd in dit onderzoek gekozen voor peerratings, aangezien

² Daarnaast heb ik binnen het project data verzameld op een middelbare school.

dit aansluit bij de doelstellingen van het programma Dynamics of Youth. Deze aanpassing was geldig voor de items van zowel *resource control* als pro sociaal en coërcief strategiegebruik. Er werd gekozen voor vijf items van de studie Olthof en collega's (2011) aangevuld met vier extra items die op basis van de literatuur over *resource control theory* en macht zijn geformuleerd. Deze vier items waren: dingen bedenken die anderen leuk vinden, dingen bedenken waar anderen aan mee willen doen, anderen overtuigen en de omgang met populaire klasgenoten. Het totaal van de ontvangen ratings op de items werden gedeeld door het aantal nominatoren minus 1: de brugklasser zelf. Hoe hoger de score, hoe meer *resource control*. De Cronbachs alfa was .91.

Pro sociaal strategiegebruik. Pro sociaal strategiegebruik was met behulp van 8 items via peerratings gemeten. De vijf items van Olthof en collega's (2011) werden aangevuld met drie extra items die op basis van de literatuur over *resource control* waren geformuleerd . Deze drie items waren: anderen overhalen door hen te enthousiasmeren, uitleg te geven, en adviezen of suggesties te geven. Een voorbeeld item van de peerrating was: 'Welke leerlingen beloven vriendschap om iets gedaan te krijgen'? Er waren drie antwoordcategorieën mogelijk: 'nooit' (0) 'soms' (1) 'vaak' (2). Het totaal van de ontvangen ratings op de items werden gedeeld door het aantal nominatoren minus 1: de brugklasser zelf. Hoe hoger de scores hoe meer gebruik werd gemaakt van pro sociaal strategiegebruik. De Cronbachs alfa was .87.

Coërcief strategiegebruik. Coërcief strategiegebruik was met behulp van 6 items via peerratings gemeten. Een voorbeelditem is: 'welke leerlingen proberen hun zin te krijgen door bazig te zijn'. Er waren drie antwoordcategorieën mogelijk: 'nooit' (0) 'soms' (1) 'vaak' (2). De score was berekend door het aantal ontvangen ratings van een kind te delen door het aantal klasgenoten dat nomineerde. Hoe hoger de scores hoe meer gebruik werd gemaakt van coërcief strategiegebruik. De Cronbachs alfa was .91.

Psychosociale vaardigheden. Om de psychosociale vaardigheden van de brugklassers te meten, was gebruik gemaakt van de Vragenlijst Psychosociale Vaardigheden (VPV; Van der Ploeg & Scholte, 2013). De VPV brengt de psychosociale vaardigheden bij jongeren tussen de negen en achttien jaar in kaart. Deze vragenlijst bestaat uit 36 items en omvat de schalen Interpersoonlijke en Intrapersoonlijke vaardigheden. Beide schalen bevatten ieder 18 items. De schaal Interpersoonlijke vaardigheden meet het vermogen om relaties te onderhouden en sociale situaties goed in te schatten. Voor dit onderzoek werd van zelfrapportage gebruik gemaakt. Voorbeeld items zijn: 'Ik ga veel om met vrienden/vriendinnen' en 'Ik herken gevoelens en gedachten bij anderen'. De items werden middels een 5-punts Likert-schaal gemeten (1= helemaal niet mee eens tot 5= helemaal mee eens). De

score op Interpersoonlijke vaardigheden was de somscore op de betreffende items (Cronbachs alfa = 0,80).

Sociale manipulatie. Om de sociale manipulatie bij brugklassers te meten, was gebruik gemaakt van drie items uit de schaal Sociale Manipulatie die middels zelfrapportage werden gemeten (Riggio, 1986). Voorbeelden van deze drie items waren: 'het lukt mij niet altijd om de waarheid te spreken' (1) 'als het echt moet, kan ik andere mensen gebruiken om mijn zin te krijgen' (2) en 'soms heb ik het gevoel dat ik me niet hoeft te houden aan de regels en afspraken die voor anderen mensen gelden' (3). De antwoordcategorieën werden middels een 5-punt Likertschaal gemeten variërend van 1 = *helemaal niet waar voor mij* tot 5 = *helemaal waar voor mij*. Er was gekozen om twee items van deze schaal te gebruiken, aangezien de interne consistentie hoger werd nadat het item 'Het lukt mij niet altijd om de waarheid te spreken' verwijderd was. De Cronbach's alfa' was gestegen van .49 naar .60. De correlatie van de twee items was .44. Dit instrument is in meerdere studies gebruikt en rapporteert een adequate interne consistentie, een goede validiteit en een uitstekende test-hertest betrouwbaarheid (Riggio, 1986)

Tabel 1

Beschrijvende statistieken (N=161)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min.	Max.
Relationele vaardigheden	35.34	4.64	22.00	45.00
Affectieve vaardigheden	34.31	4.29	18.00	44.00
Prosociale strategieën	.92	.66	.12	3.33
Coërcieve strategieën	.67	.74	.00	4.93
<i>Resource Control</i>	1.03	.82	.09	3.64
Sociale Manipulatie	4.61	1.88	2.00	10.00

Note. *M* = gemiddelde score, *SD* = Standaardafwijking.

Resultaten

Om de hypothesen te toetsen was er een hiërarchische meervoudige regressieanalyse uitgevoerd. Alvorens het uitvoeren van de statistische analyse was nagegaan of aan de de assumpties van de hiërarchische meervoudige regressieanalyse werd voldaan. Om multicollineariteit te verminderen werden alle predictoren gestandaardiseerd voorafgaand aan het maken van het interactie-effect (Holmbeck, 2002). In Tabel 2 staan de Pearson-correlaties coëfficiënten van de schalen die voor dit onderzoek werd gebruikt.

Tabel 2

Pearson-correlaties coëfficiënten

	1.	2.	3.	4.	5.
1. Resource control	-				
2. Coërcieve strategieën	.63**	-			
3. Prosociale strategieën	.68**	.78**	-		
4. Interpersoonlijke vaardigheden	.13	-.02	.00	-	
5. Sociale manipulatie	.21**	.07	.04	-.163*	-

In de Pearson-correlaties coëfficiënten werd er overeenkomend met conclusies uit eerdere studies een verband gevonden tussen *Resource Control* en Coërcief strategiegebruik en Prosociale strategiegebruik (Hawley, 2007). Er werd geen verband gevonden tussen Interpersoonlijke vaardigheden en Prosociale strategieën. Er werd wel een verband gevonden tussen Sociale manipulatie en *Resource controle*. Wanneer iemand sociale manipulatie gebruikt wordt er meer *Resource control* verworven. Tevens werd er een verband gevonden tussen Sociale Manipulatie en Interpersoonlijke Vaardigheden.

Interpersoonlijke vaardigheden. In de eerste stap werden de gestandaardiseerde scores van Coërcief en Prosociaal strategiegebruik toegevoegd. In stap twee werd de gestandaardiseerde score van Interpersoonlijke vaardigheden toegevoegd. De derde stap onderzocht het interactie-effect: coërcief*interpersoonlijke vaardigheden en prosociaal*interpersoonlijke vaardigheden. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2

Hiërarchische Regressie-Analyse van Coërcief Strategiegebruik, Prosociaal Strategiegebruik, Interpersoonlijke Vaardigheden op Resource Control.

Model 1	Resource Control	
	<i>B</i>	ΔR^2
Stap 1		.49**
Coërcief strategiegebruik	.25**	
Prosociaal strategiegebruik	.49**	
Stap 2		.02*
Interpersoonlijk vaardigheden	.13*	

Stap 3		.01
Coërcief * Interpersoonlijk	-.12	
Prosociaal * Interpersoonlijk	.08	

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$.

Gezamenlijk verklaren Coërcief en Prosociaal strategiegebruik 48,9% van de variantie in het verkrijgen van *Resource Control* ($\Delta R^2 = .489$, $F(2,158) = 75.508$, $p = .01$). Prosociaal strategiegebruik was een sterkere predictor van *resource control* ($\beta .49$, $p = .00$) dan coërcief strategiegebruik ($\beta = .25$, $p = .01$). Het toevoegen van Interpersoonlijke Vaardigheden zorgde voor een significante toename van verklaarde variantie in vergelijking met stap één ($\Delta R^2 = .017$, $F(3,157) = 53.506$, $p = .02$). Tot slot werd het interactie-effect toegevoegd. Uit de resultaten bleek dat beide interactie-effecten niet significant waren. Er werd slechts 0,6% additionele variantie verklaard.

Sociale manipulatie. In de eerste stap werden weer de gestandaardiseerde scores van Coërcief en Prosociaal strategiegebruik toegevoegd. In stap twee werden de gestandaardiseerde scores van Sociale manipulatie toegevoegd. De derde stappen onderzocht het interactie-effect: coërcief*sociale manipulatie en prosociaal* sociale manipulatie. De resultaten werden weergegeven in Tabel 3.

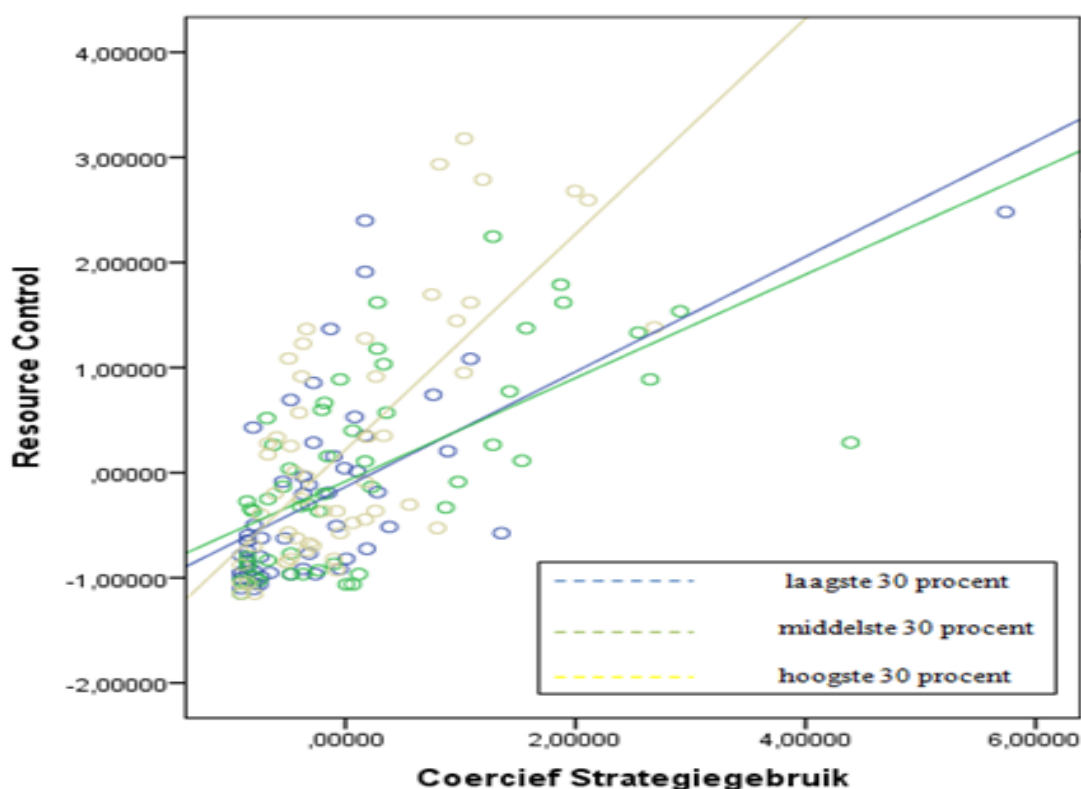
Tabel 3

Hiërarchische Regressie-Analyse van Coërcief Strategiegebruik, Prosociaal Strategiegebruik en Sociale Manipulatie op Resource Control.

Model 2	<i>B</i>	ΔR^2
Stap 1		.49**
Coërcief strategiegebruik	.25**	
Prosociaal strategiegebruik	.49**	
Stap 2		.03**
Sociale Manipulatie	.18**	
Stap 3		.03*
Coërcief * Sociale Manipulatie	.21**	
Prosociaal * Sociale Manipulatie	-.09	

Noot. * $p < .05$. ** $p < .01$.

Coërcief en Prosociaal Strategiegebruik verklaarden 48,9% van de variantie in het verkrijgen van *Resource Control* ($\Delta R^2 = .489$, $F(2,158) = 75.508$, $p = .01$). Het toevoegen van Interpersoonlijke Vaardigheden zorgde voor een significante toename van verklaarde variantie in vergelijking met stap één ($\Delta R^2 = .030$, $F(3,157) = 56.460$, $p = .00$). Uit de resultaten bleek dat er een significant interactie-effect tussen Sociale Manipulatie en Coërcief Strategiegebruik was waargenomen ($p = .01$). In figuur 1 werd de laagste, middelste en hoogste dertig procent van Sociale Manipulatie op Coërcief Strategiegebruik weergegeven. Dit betekent dat Sociale Manipulatie bijdraagt aan Coërcieve Strategieën voor het verkrijgen van meer *Resource Control*. De interactie tussen prosociaal strategiegebruik en sociale manipulatie was niet significant.



Figuur 1. ($N = 161$) Gemeten zijn de laagste, hoogste en middelste dertig procent van het interactie-effect tussen Coërcief strategiegebruik en Sociale Manipulatie op *resource control*

Discussie

De onderzoeksvraag die in dit onderzoek beantwoord werd was: *modereren interpersoonlijke vaardigheden en sociale manipulatie het verband tussen coërcief en prosociaal strategiegebruik en resource control?* Allereerst werd onderzocht of de verschillende predictoren *resource control* voorspelden. De resultaten lieten in

overeenstemming met de bevindingen in de literatuur zien dat zowel coërcieve als prosociale strategieën correleert met *resource control* (Hawley, 2003; Hawley, 2007). Ondanks dat Interpersoonlijke vaardigheden niet correleert met *resource control* was deze vaardigheid wel significant. Het toevoegen van het interactie-effect zorgde voor slechts 0.6% additionele variantie. Daarnaast was in overeenstemming met de literatuur dat Sociale Manipulatie correleert met *resource control* (Cillessen & Mayeux, 2004; Cillessen & Rose, 2005; Hawley, 2003).

Ten tweede was als hypothese opgesteld dat het verband tussen het gebruik van prosociale en coërcieve strategieën en *resource control* versterkt werd door interpersoonlijke vaardigheden. Anders dan verwacht waren beide interactie-effecten niet significant. Dit kan mogelijk verklaard worden door dat in dit onderzoek de Affectieve vaardigheden en Relationele vaardigheden waren samengevoegd. Affectieve vaardigheden kunnen op hun beurt worden uitgesplitst in cognitie en meevoelend (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Mogelijk hadden de succesvolle *resource controllers* wel cognitieve affectieve vaardigheden maar konden zij niet meevoelen met een ander. Relationele vaardigheden kunnen worden uitgesplitst in flexibiliteit en omgang (Van der Ploeg & Scholte, 2013). Mogelijk konden succesvolle *resource controllers* flexibel omgaan met diverse strategieën, maar zijn zij minder goed in de omgang met anderen. Voor nader onderzoek kan er gekeken worden om deze vaardigheden los te analyseren.

Ten derde was als hypothese opgesteld dat het verband tussen het gebruik van prosociale en coërcieve strategieën en *resource control* werd versterkt door sociale manipulatie. Er was geen significant interactie-effect gevonden tussen sociale manipulatie en pro-sociaal strategiegebruik. Anders dan werd verwacht kwam dit resultaat niet overeen met de literatuur die aangaf dat door het toepassen van pro-sociale strategieën de negatieve gevolgen van de sociale manipulatie werd verzacht (Aikins & Litwack, 2011).

Tot slot was er een significant interactie-effect gevonden tussen sociale manipulatie en coërcieve strategieën. Dit is in overeenstemming met het onderzoek van Lyons en Aitken (2010) dat *machiavellians* (mensen die hoog scoren op de persoonlijkheidstrek *Machiavellisme*) een vijandige interactiestijl hanteren. Een vijandige interactiestijl correleert vermoedelijk positief met coërcieve strategieën en sociale manipulatie, wat nader kan worden onderzocht.

Sterke kant van dit onderzoek was de omvang van de steekproef waardoor de resultaten valide en generaliseerbaar zijn (Gravetter & Wallnau, 2013). Daarnaast werd in dit onderzoek gebruik gemaakt van peerrapportages. Leeftijdsgenoten hebben toegang tot

informatie over vriendschappen en andere relaties in een groep. Tevens maken peernominaties gebruik van verschillende beoordelaars die de betrouwbaarheid van dit onderzoek vergroten (Griffin & Gross, 2004). Ondanks deze sterke kanten kunnen er bij dit onderzoek ook enkele kanttekeningen worden geplaatst. Ten eerste was er in deze studie gebruik gemaakt van een gemaksteekproef, waarbij de participanten verworven zijn door het netwerk van de onderzoekers. Hierdoor moeten de resultaten met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden met betrekking tot de generaliseerbaarheid (Neuman, 2012), aangezien het hoge onderwijsniveau (drie Gymnasium, één HAVO-VWO en één HAVO klas tegenover twee VMBO-klassen) vertegenwoordigd werd in dit onderzoek. Ten tweede kon bij het afnemen van vragenlijsten sociale wenselijkheid een rol spelen zoals bij het meten van Sociale Manipulatie middels zelfrapportage (Fischer, 1993; Ganster et al., 1983; Neuman, 2014). Tot slot werd er in deze studie gebruik gemaakt van cross-sectioneel onderzoek. Doordat de participanten in een groep middels een vragenlijst eenmaal zijn gemeten konden de waargenomen verbanden niet onafhankelijk zijn van andere variabelen. Bijvoorbeeld leidt strategiegebruik tot het verkrijgen van meer *Resource Control*.

Ondanks dat er sprake was van tekortkomingen in het huidige onderzoek, was deze studie maatschappelijk en wetenschappelijk relevant. Dit onderzoek droeg bij aan het zwaartekrachtprogramma '*Dynamics of Youth*' van de Universiteit Utrecht, waardoor er meer kennis was verkregen over *resource control*. *Resource Control* omschrijft de opbrengt van het gedrag dat leidt tot het verwerven van bronnen (Hawley, 2002; 2003). Kinderen met *Resource control* hebben invloed op anderen (Hawley, 1999). Dit onderzoek heeft uitgewezen welke vaardigheden van belang zijn in het verkrijgen van *resource control*. Het is belangrijk om te weten hoe de relatie met *resource control* wordt beïnvloed, aangezien er in groepen sprake was van sociale dominantie. Op deze wijze kan er eventueel preventief gehandeld worden indien de groep verstoord is zoals bij pesten. Tevens was dit onderzoek vernieuwend omdat het zich gericht heeft op de relatie tussen psychosociale vaardigheden en *resource control*. Dit onderzoek biedt nieuwe inzichten voor toekomstig onderzoek. Allereerst kan nader onderzoek zich richten op het significante resultaat van Interpersoonlijke vaardigheden op *resource control* door dit uit te splitsen in Relationele- en Affectieve Vaardigheden. In welke mate neemt bij deze vaardigheden *resource control* het sterkst toe. Een tweede mogelijkheid is om het verschil in sekse mee te nemen tussen de verschillende psychosociale vaardigheden. Tot slot is een longitudinale studie naar de relatie tussen psychosociale vaardigheden en *resource control* aan te bevelen. Hierbij is het van belang om te onderzoeken welke psychosociale

vaardigheden belangrijk zijn. Bijvoorbeeld welke psychosociale vaardigheden zorgen er voor dat coërcief strategiegebruik wordt verzacht.

Kortom, aan de hand van de gevonden resultaten leverde dit onderzoek bewijs dat coërcief strategiegebruik werd versterkt door sociale manipulatie in het verkrijgen van *resource control*.

Referenties

- Aikins, J. W., & Litwack, S. D. (2011). Prosocial Skills, Social Competence and Popularity. In A.H. N. Cillessen, D. Schwartz, & L. Mayeux (Ed.), *Popularity in the Peer System* (pp. 193- 215). New York, Amerika.
- Aleva, L., Blank, S., & Pronk, J. (2012). Verklaren en voorspellen van gedrag in pestsituaties. In F. Goossens, M. Vermande & M. Van der Meulen (Ed.), *Pesten op school. Achtergronden en interventies* Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Andreou, E. (2006). Social preference, perceived popularity, and social intelligence: Relations to overt and relational aggression. *School Psychology International*, 27, 339-351. doi:10.1177/014306067286
- Bjorkqvist, K., Lagerspetz, K. M. J. & Kaukiainen, A. (1992) 'Do Girls Manipulate and Boys Fight? Developmental Trends Regarding Direct and Indirect Aggression', *Aggressive Behavior* 18: 117–27. doi: 10.1002/1098-2337
- Cillessen, A. H. N., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the associations between aggression and social status. *Child Development*, 75, 147-163. doi: 10.1111/j1467-8624.2004.00660
- Cillessen, A. H. N., & Rose, A. J. (2005). Understanding popularity in the peer system. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 102-105. doi:10.1111/j.0963-7214.2005.00343
- Coie, J. D., & Dodge, K. A. (1988). Multiple sources of data on social behavior and social status in school: A cross-age comparison. *Child Development*, 59, 815-829. doi:10.1111/j.467-8624.1988.tb03237
- Fisher, R. J. (1993). Social desirability bias and the validity of indirect questioning, *Journal of Consumer Research*, 20, 303-315. doi:10.1086/209351

- Ganster, D. C., Hennessey, H. W., & Luthans, F. (1983). Social desirability response effects: Three alternative models. *Academy of Management Journal*, *26*, 321-331.
doi:10.2307/255979
- Gravetter, F. J., & Wallnau, L. B. (2013). *Statistics for the behavioral sciences*, (9th ed.)
London: Thomson Wadsworth.
- Griffin, R. S., & Gross, A. M. (2004). Childhood bullying: Current empirical findings and future directions for research. *Aggression and Violent Behavior*, *9*, 379-400.
doi:10.1016/S1359-1789(03)00033-8
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2007). The allure of a mean friend: Relationship quality and processes of aggressive adolescents with prosocial skills. *International Journal of Behavioral Development*, *31*, 170-180. doi:10.1177/0165025407074630
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Rodkin, P. C. (2007). *Aggression and adaption. The bright side to bad behavior*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Hawley, P. H. (2003). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: A case for the well adapted Machiavellian. *Merrill-Palmer Quarterly*, *49*, 279-309. doi: 10.1353/mpq.2003.0013
- Hawley, P. H. (2002). Social dominance and prosocial and coercive strategies of resource control in preschoolers. *International Journal of Behavioral Development*, *26*, 167-176. doi:10.1080/0150250042000726
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Pasupathi, M. (2002). Winning friends and influencing peers: Strategies of peer influence in late childhood. *International Journal of Behavioral Development*, *26*, 466-474. doi:10.1080/016502501430000427
- Hawley, P. H. (1999). The ontogenesis of social dominance: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review*, *19*, 97-132. doi:10.1006/drev.1998.0470

- Holmbeck G. N. (2002). Post-hoc probing of significant moderational and mediational effects in studies of pediatric populations. *Journal of Pediatric Psychology*, 27, 87–96.
doi:10.1093/jpepsy/27.1.87
- Kaukiainen, A., Bjorkqvist, K., Lagerspetz, K., Osterman, K., Salmivalli, C., Rothberg, S. & Ahlbom, A. (1999). The Relationships between Social Intelligence, Empathy and Three Types of Aggression, *Aggressive Behavior* 25, 81–89. doi:10.1002/(SICI)1098-2337
- Kaukiainen, A., Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Tamminen, M., Vauras, M., Maki, H. & Poskiparta, E. (2002) Learning Difficulties, Social Intelligence and Self-Concept: Connections to Bully-Victim Problems, *Scandinavian Journal of Psychology* 43, 269–78. doi:10.1111/1467-9450.00295
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2002). Children's perceptions of popular and unpopular peers: A multimethod assessment. *Developmental Psychology*, 38, 635-647.
doi:10.1037//0012-1649.38.5.635
- Lyons, M., & Aitken, S. (2010). Machiavellian friends? The role of Machiavellianism in friendship formation and maintenance. *Journal of Social, Evolutionary and Cultural Psychology*, 4, 194-220. doi:10.1037/h0099290
- Merrel, K. W., Cohn, B. P. & Tom, K. M. (2011). Development and validation of a teacher report measure for assessing social-emotional strengths of children and adolescents. *School Psychology Review*, 40, 226-241. doi:10.1007/s10826-010-9425-0
- Neuman, W. L. (2012). *Understanding Research*. Boston, New York: Pearson Education International.
- Newcomb, A. F., Bukowski, W. M., & Patee, L. (1993). Children's peer relations: A meta-analytic review of popular, rejected, neglected, controversial, and average sociometric status. *Psychological Bulletin*, 113, 99-128. doi:10.1037/0033-2909.113.1.99

- Olthof, T., Goossens F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & Van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339–359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Riggio, R. E. (1986). Assessment of basic social skills. *Journal of Personality and social psychology, 51*, 649. doi:10.1037/0022-3514.51.3.649
- Twenge, J. M., Baumeister, R. F., DeWall, N. C., Ciarocco, N. J., & Bartels, M. J. (2007). Social exclusion decreases prosocial behavior. *Journal of Personality and Social Psychology, 92*, 56-66. doi:10.1037/0022-3514.92.1.56
- Van der Ploeg, J. D., & Scholte, E. M. (2012). *Handleiding Vragenlijst Psychosociale Vaardigheden (VPV)*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Vaughn, B. E., & Santos, A. J. (2007). An evolutionary-ecological Account of aggressive behavior and trait aggression in human children and adolescents. In P. H. Hawley, T. D. Little, & P. C. Rodkin (Ed.), *Aggression and adaptation: The bright side of bad behavior* (pp. 31-64). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Vaughn, B. E. (1999). Power is knowledge (and vice versa): A commentary on "On winning some and losing some: A social relations approach to social dominance in toddlers. *Merrill-Palmer Quarterly, 45*, 215-225.
- Walker, S. (2004). Teacher reports of social behavior and peer acceptance in early childhood: Sex and social status differences. *Child Study Journal, 34*, 1328.
doi:10.1177/02431612472982
- Wentzel, K. R., & Erdley, C. A. (1993). Strategies for making friends: Relations to social behavior and peer acceptance in early adolescence. *Developmental Psychology, 29*, 819-826. doi:10.1037/0012-1649.29.5.819

- Wigelsworth, M., Humphrey, N., Kalambouka, A., & Lendrum, A. (2010). A review of key issues in the measurement of children's social and emotional skills. *Educational Psychology in Practice, 26*, 173-186. doi:10.1080/02667361003768526
- Xie, H., Li, Y., Boucher, S. M., Hutchins, C., & Cairns, B. (2006). What makes a girl (or boy) popular (or unpopular)? African American children's perceptions and developmental differences. *Developmental Psychology, 42*, 599-612. doi:10.1037/0012-1649.42.4.599